

Met pijn in het hart verlaat Duparc

Zou hij het verhaal over zijn aankoop van het 'Portret van een oude man' van Rembrandt voor het Mauritshuis opschrijven, kun je spreken van een heus jongensavontuur.

Een spannende roman, zich afspelend in verschillende metropolen in diverse werlddelen, een verhaal met een goede afloop weliswaar, maar waar het vlak voor het einde nog vreselijk mis dreigt te gaan. Frits Duparc (59), scheidend directeur van het Mauritshuis, blikt terug op een carrière van bijna 25 jaar in zijn geliefde Haagse Museum. Een museum dat hij op de wereldkaart zette. Met de aankoop of verwerving van meesterwerken, met een enorme stijging van de bezoekersaantallen, met een sterk educatief beleid. Om maar een paar voorbeelden te noemen.

door Roos van Put

"Het werk 'Portret van een oude man' zag ik voor het eerst tijdens een tentoonstelling in de National Gallery in Londen. Dat was in 1976. Ik was er meteen ondersteboven van. Wat een schilderij! Het was door een Britse particulier uitgeleend aan dit museum. De tweede kennismaking heeft ruim twintig jaar later plaats, 1997. In Melbourne. Ik was op doorreis en toevallig... (Duparc verbetert zichzelf, nee, een beetje gepland, reisde ik via Nieuw-Zeeland waar ik een aantal lezingen had gegeven, naar Australië om aanwezig te zijn bij de opening

van de tentoonstelling waar dit schilderij werd geëxposeerd. Opnieuw was ik helemaal ondersteboven. In die twintig jaar groeit een mens, je wordt kritischer, je weet weer meer. Ik herinner me dat de staat waarin het werk verkeerde een geweldige indruk op me maakte. Alweer. Het was perfect. Ik hoorde dat het wellicht op de markt zou komen. Heb wat navraag gedaan. Er zaten meer partijen op het vinkentouw en ik dacht op dat moment 'dit gaat nooit lukken'. Uiteindelijk werd het voorlopige koopcontract getekend in 1998. Maar toen waren we

er nog lang niet. Net in dat jaar tekenden we een contract met de Sponsorloterij, later de Bankgiroloterij. Zij besteden een bepaald percentage aan cultuur. Wilden meebetalen aan deze Rembrandt. Ik ben met het ministerie gaan praten, dit was bereid ook een deel voor hun rekening te nemen. Andere fondsen aangeschreven. Maar die 32 miljoen gulden had ik toen nog steeds niet rond. De Sponsorloterij heeft op een gegeven moment gezegd 'Wij geven extra'. Dat 'extra' waren miljoenen. Denk je dat je er dan bent? Nee. Want het schilderij moest vanuit Engeland

naar Nederland worden geëxporteerd. Maar de exportvergunning kregen we niet! De Britse regering wilde het werk in Engeland houden. Dat land kent een speciale wet. Een kunstwerk dat langer dan 25 jaar in Brits bezit is geweest, mag bij verkoop aan een buitenlandse partij het land niet zomaar verlaten. Als een Engelse partij, hetzij een particulier, hetzij een bedrijf, hetzij een museum, datzelfde bedrag wil neertellen, kun je het als buitenlandse verkoper wel vergeten. Die termijn waarop dus een Engelse koper kan bepalen of hij tot aankoop

zijn Mauritshuis

wil overgaan, kan worden verlengd met drie en zes maanden. We waren er bijna, het was werkelijk drie maanden nagelbijten! Maar uiteindelijk arriveerde het dan toch in het Mauritshuis”.

Het is één van de meest spannende anekdotes uit zijn tijd als directeur. Duparc vertelt het met een bijna jongensachtig enthousiasme. Met een glinstering in de ogen. Die echter meteen verdwijnt als zijn eerste werkdag in het Mauritshuis ter sprake komt. Zijn voorganger Hoetink had bij zijn eigen afscheid een sculptuur van Markus Lüpertz op het voorplein gezet. Dit is een kunstenaar die is geboren in 1941, één van de lievelingen van bijvoorbeeld oud directeur van het Stedelijk Museum Amsterdam Rudi Fuchs. Frits Duparc begint die bewuste dag om 9 uur 's ochtends, om 7 uur diezelfde dag is dat beeld, het cadeautje van zijn voorganger aan het Mauritshuis, geplaatst. Nog geen vier dagen later heeft Duparc het laten verwijderen. Terug bezorgd naar waar het vandaan kwam. “Ik heb tijdens mijn periode als directeur van het Mauritshuis nooit wat gezegd over mijn voorganger. Dat wil ik nu eigenlijk ook niet doen, maar om kort te gaan, die relatie was niet ideaal. Ik heb zeven jaar lang tot 1982 onder hem als conservator in het Mauritshuis gewerkt. Bijna tien jaar later kwam ik terug als directeur. Het beeld van Lüpertz is toen tegen alle afspraken in op het voorplein gezet”.

Hoetink had van het ministerie te horen gekregen dat hij het mocht plaatsen, mits in goed overleg met zijn opvolger. “Dat is niet gebeurd. Ik heb advies gevraagd bij kenners van hedendaagse kunst, kreeg te horen dat dit specifieke werk juist niet tot het beste van deze kunstenaar hoorde. En besloot het weg te halen, juist omdat het voorplein niet voor niets is ontworpen

‘Vermeer, in 1996, heeft enorme internationale publiciteit opgeleverd’

door Van Campen. Het was onderdeel van een totaalplan. Dat beeld toonde een gebrek aan respect voor het gebouw. Je moet heel terughoudend zijn als je wordt aangesteld of vertrekt als directeur. Je moet de 17de eeuwse collectie met respect behandelen, zo ook het gebouw en de omgeving. Dat beeld was een ingreep. Geen goede”. Het vloekte met de omgeving? “U zegt het heel duidelijk”.

Geliefd

In die tijd krijgt Duparc door zijn actie, waarmee hij meteen laat zien dat er met hem en met zijn museum niet valt te spotten, fanmail. “Mensen waren dolblij dat ik die sculptuur had verwijderd”. Duparc is meteen geliefd. Wordt dat steeds meer naarmate hij directeur is. Bezoekersaantallen stijgen bijvoorbeeld aanzienlijk. Waren het voor zijn tijd gemiddeld zo'n 110.000, inmiddels komen er jaarlijks rond de 250.000 bezoekers. “Toen ik studeerde in Leiden schreef ik mijn doctoraalscriptie over Albert van Everdingen, ik wilde een onderwerp kiezen dat niet al doorgekauwd was. Eigenlijk heb ik in het Mauritshuis hetzelfde gedaan. Heb getracht tentoonstellingen te maken die op een bepaalde manier nieuw waren. “Ik heb altijd een actief tentoonstellingsbeleid gevoerd. Wilde het klassiek traditionele museum dat het Mauritshuis is onder de aandacht

‘Het Mauritshuis heeft tot vorig jaar nooit één cent gekregen van de gemeente’

brengen van een grote groep geïnteresseerden. Niet door populisme binnen te halen maar door goede informatie te geven, heel veel te doen aan publieksbegeleiding. Heb wel altijd tentoonstellingen willen maken die een relatie hebben met de eigen collectie. Wilde een schilderij in een bredere context plaatsen. Daarom heb ik nooit een tentoonstelling met Velasquez gemaakt. Geweldige schilder, maar heeft geen relatie met de collectie van het Mauritshuis”.

Vermeer, in 1996, heeft enorme internationale publiciteit opgeleverd. “Het was de eerste keer dat zoveel werken van Vermeer tezamen waren te zien. Holbein, hetzelfde verhaal. Bij Rubens en Brueghel is een unieke samenwerking met andere musea tot stand gekomen, zo'n tentoonstelling geeft weer ruimte voor degelijk wetenschappelijk onderzoek. Wij hebben daardoor zelf weer veel geleerd over het schilderij van Rubens en Brueghel in het Mauritshuis. De tentoonstellingen in mijn tijd waren eigenlijk allemaal primeurs, waar weer heel veel nieuwe informatie uit is gekomen”.

Met de wisselende tentoonstellingen zocht Duparc altijd naar exposities die hun wortels hebben in de eigen collectie. Daarnaast heeft het museum ontzettend veel ondernomen op het educatieve terrein. “En dan heb ik het niet alleen over kinderen, maar ook over kunstliefhebbers, leken en geïnteresseerden. De audiotour is gratis, wij geven kleine boekjes uit, gratis. Hierin is beknopte informatie te vinden. Vergeet de publiciteit niet die rondom een belangrijke aankoop speelt”. Een greep uit de werken die Duparc voor het Mauritshuis verwierf: twee portretten van Rubens, landschappen van Meindert Hobbema, van Jacob van Ruisdael en van Frans Post, stillevens van Willem Kalf, Balthasar van der Ast, Jan Davidsz de Heem en Pieter Claesz, genrestukken van Rubens en Gerrit Honthorst. Met als recente aanwinst het Zeegezicht van Jan van de Capelle.

“Een museum moet altijd opnieuw de eigen collectie tegen het licht houden. Een collectie is nooit klaar. Door nieuwe ontwikkelingen, door voortschrijdend inzicht moet je telkens bedenken waar je staat. Vijftig jaar geleden had nog nooit iemand van Coorte gehoord. Honderd jaar geleden stond Saenredam echt niet in de belangstelling. Dat zag je aan de prijzen die destijds voor zijn kunst werden betaald. De Utrechtse School, met Honthorst, Ter Brugghen en Van Baburen? Pas na de oorlog ontdekt. Geen museum dat voor de oorlog Ter Brugghen kocht. Elk museum, of het nu een Volkenkundig Museum is of het Mauritshuis, je moet altijd kritisch blijven kijken naar de collectie”.

Zelfstandig

Het Mauritshuis verzelfstandigde in 1995. “Dat was een zegen!” Minder bureaucratie, sneller beslissingen kunnen nemen. Samen met een Raad van Toezicht, die ook fungeerde als klankbord. “In de Raad van Toezicht zitten diverse mensen, de ene is kunsthistorisch onderlegd, de andere juridisch, de derde financieel. Rein Jan Hoekstra is lid van die Raad, Nout Wellink, Christopher White – een hoogleraar uit Oxford. Allemaal mensen die binnen hun eigen specialisme van waarde zijn voor het museum. Ik hoefde ze niet vaak te bellen, maar als ik dat wilde, kon dat any time. De verzelfstandiging van het museum maakte mij als directeur slagvaardiger. Hoefde niet elk reisje via burelen aan te vragen.

Ze wilden niet weten of ik naar Londen ging, maar aan het eind van het jaar moest ik natuurlijk wel verantwoording afleggen. Dat is logisch”.

Zo enthousiast als Duparc is over zijn Raad van Toezicht, minder enthousiast is hij over de gemeente Den Haag. Hij licht dit toe: “Het Mauritshuis heeft tot vorig jaar nooit één cent gekregen van de gemeente. Waarom niet? Zij zeggen dat wij door het Rijk worden gefinancierd. Dat is maar ten dele zo. Wij krijgen 2 miljoen subsidie. Dat is net genoeg om alle salarissen te betalen. Vanaf vorig jaar krijgt het museum van Den Haag 25.000 euro. Als je bedenkt dat we op jaarbasis meer dan 30.000 kinderen binnen krijgen, waarvan 15.000 schoolkinderen, is dat nog geen euro per kind. Dat is een eerste stap waar ik overigens heel erg blij mee ben!”

Hij gaat nog even door: “Tijdens de Vermeer tentoonstelling hadden we aan 155.000 Fransen in de voorverkoop kaarten verkocht. Zij hadden allen een routebeschrijving ontvangen. Blijkt dat de gemeente de Utrechtse Baan een aantal weekenden afsluit. Zonder dat wij dat wisten. Die Fransen hebben om moeten rijden. Kwamen te laat. Hebben hun auto's ergens geparkeerd en kregen wielklemmen. Wij kregen de klachten. Bij de Holbein tentoonstelling? Lag de stoep open omdat er een kabel aangelegd moest worden. Zonder enig overleg met ons. Wat ik miste was het proactief meedenken”.

Het is typisch dat Duparc het woord ‘proactief’ gebruikt. Typisch omdat het zo goed bij hem past, bij de manier waarop hij onderneemt in de kunsten maar ook bij de wijze hoe hij in zijn privé leven met zijn gezin omgaat. Het verhaal gaat dat Duparc altijd gescheiden van zijn geliefde vrouw vloog. De reden? Mocht het vliegtuig neerstorten zouden de kinderen, drie in totaal, in elk geval nog één ouder hebben. Het geeft een bepaald verantwoordelijkheidsbesef aan dat hem karakteriseert. “Dat hebben we zo gedaan totdat de kinderen 21 waren. Wij kennen een gezin waarvan beide ouders door een vliegtuigramp zijn overleden. Dat is verschrikkelijk voor de kinderen”. Datzelfde verantwoordelijkheidsbesef

‘Een museum moet altijd opnieuw de eigen collectie tegen het licht houden. Een collectie is nooit klaar’

heeft hem wellicht doen besluiten te stoppen met werken. “Ik ben enige jaren geleden ernstig ziek geweest en dat heeft een effect op je conditie. Ik stop niet met werken, zal gaan publiceren, blijf als adviseur verbonden aan het Mauritshuis en ik zal ook in de toekomst nog een tentoonstelling maken, maar ik moet het rustiger aan gaan doen. Directeur van het Mauritshuis zijn, is een zware baan. Dat betekent zeven dagen per week werken en minstens vijf avonden. Dat heb ik altijd ontzettend leuk gevonden. De diners met mensen bijvoorbeeld die bij een aankoop waren betrokken, hielden mijn vrouw en ik altijd bij ons thuis. Daar genoten we van. Ik voel dat het moment er aan komt dat ik dat fysiek niet meer kan opbrengen. Dat voel ik. Daar wil ik niet op wachten. Ik ga weg bij het Mauritshuis met pijn in mijn hart, maar ik wil naar mijn lijf luisteren”.

De afscheidstentoonstelling van Frits Duparc, Ode aan Coorte, is te zien in het Mauritshuis t/m 8 juni. www.mauritshuis.nl

Vilan

‘Randstad pride’

In Friesland wonen ook mensen en die mensen kijken neer op mensen in de Randstad en in het bijzonder op mensen uit Den Haag. Dat vertelde de taxichauffeur in Heerenveen mij. Ik was één seconde voor een plaatselijke Fries in de taxi gestapt en had meteen gezegd waar ik heen moest. De dialoog zette kwaad bloed. Wederzijds.

In alle debatten over integratie gaat het nooit over Nederlanders onderling. Al helemaal niet over het beperkte tolerantievermogen van de andere provincies ten opzichte van ons, Randstedelingen. In Brabant en daaronder worden ze zenuwachtig van ons, want we zijn ze te snel en te slim. In Drenthe en het aanverwante achterland verstaan ze ons niet als we in het Nederlands naar de uitgang vragen. In Zeeland denken ze dat we allemaal in een flat wonen en het hoge Noorden, nou, daar hebben ze allerhande vooroordelen.

Mijn aanwezigheid bevorderde de integratie niet. De taxichauffeur met zijn Friese accent maakte de freule in mij wakker. Ik glimlachte minzaam en lispelde: “Ach... vinden jullie ons heus zo akelig?” Daarop vroeg de taxichauffeur de lokale Fries in te stappen. De sukkel, ik bedoel, de autochtoon, had tot dan braafjes staan wachten. Hij gehoorzaamde. Ze vonden het alletwee

een goed idee om mij snel naar het hotel te brengen om dan hun eigen weg te kunnen gaan. Onderweg sprak ik zo pedant mogelijk over de belangrijke lezing die ik de volgende dag zou geven, over het enorm hoogstaande culturele aanbod dat er alleen al in Den Haag was, ik bracht onder de aandacht dat ik als journaliste verbonden was aan Den Haag Centraal (“O, die krant kent u... niet?”) en informeerde lief wat voor theaters Heerenveen eigenlijk bezat. Toen de taxichauffeur aan een antwoord begon, zei ik er dwars doorheen: “Zo zeg, wat bie-zón-der!” Ik deed erg mijn best op de o-klankjes en die kwamen er dan ook uit alsof ik Ellen Vogel op zondag was.

Vanaf de achterbank voelde ik nu ook de haat komen. Kennelijk had ik een aandachtig publiek. Het had me mild moeten stemmen, maar dat deed het niet. Ik kwaakte verder, streek denkbeeldige krullen achter mijn oortje en eindigde ermee om zelfs de Randstad-rail te prijzen.

Tot mijn verdediging kan ik zeggen dat ik gevraagd was om naar het Noorden te komen. Desalniettemin, als ze in welke provincie dan ook rot gaan doen, raak ik geheel en al bezield door ‘Randstad pride’. Dan maar geen integratie.

Vilan van de Loo

Moeder met drie kinderen vermist

De politie is op zoek naar een 38-jarige Haagse moeder die samen met haar drie dochters sinds zondagmiddag 24 februari worden vermist. Twee van deze kinderen (Shaza, acht jaar en Naza, vijf jaar) verblijven sinds enige tijd bij een gezinshuisouder (dit zijn pedagogisch opgeleide mensen die kinderen in hun eigen huis opvangen).

In het kader van de bezoekenregeling zag de Haagse hen in haar woning aan de Erasmusweg. Vanuit haar woning vertrok ze zondag samen met haar anderhalf jaar oude peuter, Rayan, en haar twee oudere dochters voor een wandeling. Tot op heden heeft zij de meisjes niet teruggebracht bij de gezinshuisouder

en zijn de Haagse en haar drie kinderen spoorloos. De vrouw droeg een zwarte hoofddoek, een donkerrode jas, zwarte broek en halfhoge laarzen. Shaza droeg ook halfhoge schoenen en had haar haar los hangen. Naza droeg een roze jas en haar haar los. Rayan zat in een zwarte kinderwagen en droeg een oranje pak dat uit een geheel bestaat. Zij had geen schoenen aan.

De politie verzoekt iedereen die informatie kan geven over de verblijfplaats van de vrouw en kinderen te bellen met de recherche van Bureau Zuiderpark via 0900-8844. Anoniem kan ook, belt u dan met M. op nummer 0800-7000.

Advertentie

Balistraat 81b E. info@schutterwijnservice.nl
2585 XN Den Haag www.schutterwijnservice.nl
T. 070-3648244

Besloten wijnhuis met een groot assortiment wijnen en “boven de wijnpallets” een permanente expositie. Tot 25 maart: schilderijen van Nancy Lohuis, Bob Eikelboom en Teun Buma

Donderdag 13 maart a.s. vanaf 18.00 uur: Italiaanse proefavond met gastspreker Louwrens Schaaphok over “wijn & spijs door de eeuwen heen”. Reserveren gewenst – tel. 0703648244.

